

Inovující podnik a podnikatelské prostředí

Situace ČR v komparativní perspektivě

Karel Müller, Michal Beneš
CES VŠEM

www.cesvsem.cz

Finance a výkonnost firem ve vědě, výuce a praxi
26. -27. dubna 2007, Zlín

Struktura prezentace

1. Úvod
2. Změny v pojetí inovující firmy
3. Koncepce podnikatelských systémů a jejich pohled na úlohu inovací
4. Podnikatelské prostředí v pohledu metodiky EXIS
5. Aplikace metodiky EXIS na domácí podnikatelský sektor
6. Závěr

1. Úvod

- Kritické přístupy ke koncepci NIS
- Otázka její poznávací a interpretační síly v kontextu procesů globalizace či regionalizace
- Změna koncepčního přístupu k inovacím (od lineárního k interaktivnímu)
- Potřeba přesnějšího poznání role podnikatelského sektoru v NIS

2. Změny v pojetí inovující firmy

- Vymezení inovující firmy
- Její vztah k podnikatelskému prostředí
- Koncept „učící se firmy“

Vymezení inovující firmy

- Limity teoretické reflexe inovující firmy
- Spíše empirická charakteristika
- Kombinace určitých faktorů, které se vyskytují v jejich praktikách (otázka kauzality vazeb)
- Zahrnutí vnitřních i vnějších zdrojů firmy
- Funkční (systémové) pojetí firmy – omezený význam pro inovující firmu
- Vhodnější je její chápání jako otevřeného systému

Vztah inovující firmy k podnikatelskému prostředí

- Význam otevřenosti firem vůči prostředí
- Problém uzavírání (*lock-in*)
- Stereotypy chování se „zhmotňují“ v organizačních strukturách firem
- Důležitost „rozhraní“ mezi firmou a prostředím
- Tvorba, šíření, osvojení a uplatnění znalostí
- Lineární vs. interaktivní přístup

Učící se firma

- Roste význam vazeb k uživatelům produkce
- Dva modely přístupu firem k procesu učení:
- Model STI (*science, technology, innovation*)
- Model DUI (*learning by Doing, learning by Using, learning by Interacting*)
- DUI založen na interaktivním modelu učení
- Oproti STI není klíčovým aktérem pracovník v laboratoři, ale spíše pracovník obsluhující zákazníka

3. Koncepce podnikatelských systémů a jejich pohled na úlohu inovací

- Koncepce sociální produkce vědění – sleduje proces tvorby, šíření a užití inovací
- Zdůraznění významu institucí
- Odlišení flexibilní specializované produkce od kvalitativně diverzifikované produkce

4. Podnikatelské prostředí v pohledu metodiky EXIS

- Potřeba rozšířit soustavu ukazatelů sledovaných v rámci EIS – Arundel a Hollanders (2005) – *Exploratory Innovation Scoreboard (EXIS)*
- důraz na mikrodata, pozornost věnovaná poptávce po inovacích a jejich správě, netechnickým inovacím (marketingové a organizační), využití souhrnných indexů pro tematické oblasti při tvorbě souhrnných ukazatelů za NIS

Přehled tematických okruhů EXIS

- Diverzita inovujících firem
- Trhy s příznivým vlivem na inovace (poptávka po nových produktech a službách)
- Toky vědění (vazby a spolupráce mezi sektory NIS)
- Investice do inovací (přístup k různým zdrojům financování a jeho rozsah)
- Inovační dovednosti (růst kvalifikace)
- Správa inovací (ve firmě i v rámci NIS)

Diverzita - typy inovujících firem

- Základní předpoklad - inovující firma buduje svou výhodu na schopnosti odlišit se od ostatních firem, což vede k jejich značné diverzitě podle technických i organizačních hledisek
- Otázka - nevyskytují se v souboru dat o inovujících firmách firmy s podobnými charakteristikami?
- Odpověď – typologie inovátorů: strategičtí, příležitostní (nárázoví), upravující a přebírající

5. Aplikace metodiky EXIS na domácí podnikatelský sektor

Země/tematický okruh	Diverzita	Proinovační trhy	Toky vědění	Inovační investice	Inovační dovednosti	Správa inovací
EU-19	0,41	0,48	0,30	0,45	0,47	0,49
ČR	0,28	0,43	0,30	0,40	---	0,17

Pramen: Arundel, Hollanders (2005), str. 37

Typologie inovátorů ve vybraných zemích podle metodiky EXIS (v %)

Země/typ inovátorů	Strategický	Příležitostný	Upravující	Přebírající	Neinovující firmy
Finsko	13,0	19,0	10,0	3,0	55,0
Rakousko	8,0	12,0	20,0	9,0	51,0
EU-19	8,4	11,6	10,0	8,0	62,0
Maďarsko	4,0	6,0	7,0	6,0	77,0
Slovinsko	8,0	8,0	4,0	1,0	79,0
ČR	5,0	7,0	3,0	15,0	70,0

Pramen: Arundel, Hollanders (2005), vlastní propočty podle údajů CIS-3

6. Závěr

- Řada nových a empirických sledovaných jevů v rámci NIS s obtížnou interpretací
- Potřeba dynamizace NIS, zejména ve vztazích mezi jednotlivými segmenty
- Metodika EXIS (ale i některé úpravy v metodice EIS 2005) přináší některé užitečné novinky
- Otázkou však je, jak daleko se dostala ekonomická teorie (a následně analýza) v porovnání se stavem teorie a praxe současného mezinárodního marketingu či managementu